

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	33	Levél Amerikából	55
Elmélkedés	35	Irodalom	55
Az unitárius vallás előnyei	36	<i>Egyházi és iskolai mozgalmak</i>	<i>56</i>
A hit (vers) Nagy Albert	36	Az unitárius egyh. képv. tanácsa.	
Dic-öülés (vers) Berde Mária	37	— Képgyűjtemény. — Székely-	
Egy universalis vallás szálai. Györfi		kereszturi gimnázium. — Az E.	
István	37	K. Tan.-ból. — Változások a	
Vándor (vers). Berde Mária	39	lelkészi karban. — A theol. in-	
Emlékezzünk régiokról	40	tézet. — Házasság. — Az am.	
<i>Nők világa :</i>		Egyes.-Államok elnöke. — Üdv.	
Levél Londonból	41	a várfalvi D. F. Egyletnek. —	
Izenet egy asszonyságnak	42	Karácsonfalvi tanító ünnepe. —	
Mit hisznek az unitáriusok	43	A jubiláris szám hatása — A	
Pályázat (Bedő Albert-féle)	43	zsilvölgyi unitáriusok. — A D. F.	
<i>Tűzhely mellett :</i>		E. — A budapesti D. F. E. —	
Mózi életje. Martossy Béla	44	Rövid hírek. — Nabukadnezar.	
A nagy művész és a kis fiú	48	— A bajor sör dicsérete. — Szerk.	
Megölte az apját	49	üzenet. — Kérdés. — Kérelem.	
Két pohár beszélgetése (vers)	50	Segesvárról	60
Levélváltás a pap és egy katona		Aranykönyv	60
között	52	Nyugtázás a borítékon.	
Unitárius élet Budapesten. Ujváry			
László	53		

A 25 év alkalmából.

Olvasóinkhoz intézett fölhívásaink nem maradtak eredmény nélkül. Csegezy Mihályné Albert Ilka urnó, ki Brassai bácsinknak oly közel állott a szívéhez, gyönyörűen nyilatkozik meg hozzánk irt levelében. Bizony a Brassai szavai és mai elnökünk báró Petrichevich Horváth Kálmán tettei még a követet is megmozgathatják. Örömmel látjuk, hogy a szívek megmozdultak. A levél így szól:

Nagytiszeletű tanár úr!

Az Unitárius Közlöny ez idei első számában olvasva az általam annyira nagyrabecsült és feledhetetlen Brassai bácsinak levelét a Dávid Ferenc-Egyet alakulásáról és az egyet elnöke: báró Petrichevich Horváth Kálmán úrnak valóban megleghangú felhívására, ezeknek hatása alatt, a Dávid Ferenc-Egyet részére alapítványképpen mai napon, postai utalvánnyal Gálfi Lőrinc egyleti pénztárnok ur kezéhez egyszáz koronát küldök.

Szíves üdvözzel

Torda, 1912. január 22-én

tisztelő hive

Csegezy Mihályné Albert Ilka.

* *

Örökös alapítói díjat fizettek (Első közlemény szerint 6-on),
ujabban: 7. Csegezy Mihályné Albert Ilka 100 kor. 8. Báró Petrichevich Horváth Kálmán (13-szor) 50 kor. 9. Raffaj András Aburdány 40 kor.

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv. **SZIVEMET HOZZAD EMELEM** írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőrötés arany-széllel (barna, sötétkék, fekete) 6K. Fehér csont, selyem- és bársony kötés] többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőrötés remek kivitelben 14 kor. **Megrendelhető a szerkesztőnél.**

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA:
A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 kor. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizenek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra

A szerkesztő asztaláról.

Az esti istentiszteletek tartásáról kezdenek szorgalmasan gondolkodni a református egyházban, sőt már Kolozsvárt is tartanak ilyeneket estéli világítás mellett. A téli rövid napok egészen megmagyarázzák ezt a törekvést. Legnagyobb bajt az okoz, hogy templomaink nincsenek berendezve ilyen célra, mert különben könnyen rájönnénk nagy előnyeire.

Ugy látszik, még a gondolkozó és művelt elméjű emberek között is sokan nincsenek tisztában azzal, hogy mikor vallásos valaki s mikor nem. Sokak tán úgy vélekednek, hogy aki nem hiszi mindazt, amit az egyház tanít, az már hitetlen. Tévesen gondolkodznak. Nem az a hitetlen, aki nem hiszi ami hihetetlen, hanem az, aki azt hiszi, hogy a hit olyan, mint egy kártyavár, ha kivesszünk belőle egy kártyát, a többi összeomlik. A hit olyan, mint a fán egy virágcsokor. Szép és kedves az ő kis és nagy nyilásaival, de gyümölcsöt csak azoktól várnak, amelyek az anya kebléhez közelebb vannak és ahoz szilárdan tapadnak. A többi rendre lehull. Ami lélekből van lelki, az örökké megmarad és magából nő tovább.

Az, aki engedelmeskedik a törvénynek, igazi uralkodó, mert erkölcsi nagyságával fölülemelkedik mindenben, ami összeütközésbe hozhatná a törvénnyel. A családi körben élénken lehet látni ezt a helyzetet. A 18—20 év közötti fiu vagy leány immár immár felülemelkedett a szülői fenyítésen, mert olyan okosok, ügyesek, figyelmesek, hogy őket a szülők mintául állítják a kisebbek elébe, mert még ha hibáznak is, a megbánás és a szégyen érzete rögtön végrehajtja az ítéletet és leszolgáltatja velök a büntetést.

Mérhetlen nagy baj a szegénység, de csak attól a naptól kezdve, amikor a szegény koldulni kezd. Valameddig bízunk magunkban, az erőnkben, nincsen elveszve semmi, mert addig mások is bíznak bennünk és megsegítnek. A szükségben nyújtott hitel nem apasztja, hanem növeli a munkaerőt és a tőkét s ha ez a kettő kezét fogva dolgozik, könnyű helyreállítani az egyensúlyt, sőt a kissé fokozott szorgalom és kitartás fölfedez eddig nem ismert erőket és alkalmakat. Az az igazán szegény ember, aki elhiszi, hogy ő szegény és semmi más.

Találkoztunk egy munkásemberrel. Hogy van? kérdeztük. Oly pompásan, volt a felelet, mint akinek harmincezer pengője van a takarékbán. Amíg ezt fölbirom — izmos karjára mutatott — addig nincs baj. Munka van bőven, meg is fizetik jól. Jól eszem, jól alszom s azzal vége. De hát az ital? Olyan már nincs. Azzal régen végeztem. Ide be nem (szájára mutatott). Engem többször le nem főz. Jól megadtam az árát. Köszönöm a jó Istennek, nem vagyok adósa sem a zsidónak, sem a szatócsnak, de nem is leszek. Köszönöm a szives érdeklődést. Ezzel szépen elbúcsúztunk egymástól.

Az olasz-török háboru borzalmi mindenkiiben megfagyasztják a vért, mert mindenfelől csak halál, szenvedés, éhség, ragály és pusztulás híre jó. A népek milliói nem kívánják a háborút, mert tudják, hogy a nemzet ifjusága pusztul oda. A tudomány, művészet, ipar semmi, vagy csak elenyésző hasznot lát belőle, s mégis milliókat költünk a tengeri szörnyekre, s mégis egy félmillió gyermeknek nincsen iskolája, nincsen ruházatja. Hát mégis háboruzunk? S miért? Mert egy pár nagy diplomata kisüti, hogy erre is szükség van. Jó lenne, ha immár egyszer eljöne a békesség e földre, hogy az emberek ne rosztat, hanem jót akarjanak.

A *hibakeresés*, tehát a vádaskodás, gyanusítás nemcsak nálunk, Amerikában is divatban van. Az Unitarian Word und Workben ezeket olvassuk: „Az amerikai nép között a gyanusítás és vádaskodás ragályszerűleg uralkodik. Aki csak annyit tud tenni, hogy a mások hibáját látja meg, gyenge elméjű ember lehet. Nem kimélik a kollegiumokat, a jótékony intézeteket, a kormányzó testületeket, a társadalmi intézményeket . . . Minél kevésbé ismerik a dolgokat, annál erősebben és kíméletlenebbül vádaskodhatnak. A cikk így végződik: szeretjük a valódi reformembereket, s minden lehető módon segítségükre vagyunk és leszünk, de az amateur reformembereknek, akiknek csak a kritizálás a kenyerök, kevés hasznát veszik azok a közművelődési és egyházi intézmények, amelyeknek a nemzet haladását köszönhetjük.“

Az unitárius egyházak — írja az amerikaiak havi tudósítója — mióta fennállanak, nem részesültek olyan tiszteletben mások részéről, mint most. Az unitárius egyház soha sem volt oly jól ellátva fölszereléssel és emberekkel. Annyi és oly jó karban levő temploma, oly hű papjai, tisztviselői és tanítói nem voltak soha. Ámbár az adományok nem érik utól a szükségét, de mégis soha sem folyt be annyi segély, mint most. Akik a jelen helyzetet elítélőleg bírálják meg, vagy a jövő iránt aggódnak, vegyék figyelembe a szemök előtt folyó eseményeket s szabják azokhoz erejüket s járjanak abban, hogy a munka legyen még nagyobb s a haladás még gyorsabb.

Elmélkedés.

Mi lenne azzal a rüggyel, amely a fa ágán ősszel gondosan betakarózik barna köpenyébe, ha elmaradna a tavasz? Mi lenne a föld porába elrejtőzött kis maggal, ha a téli fagy nem olvadna el? Lassú halál, örökös álom, megsemmisülés.

Lehetséges, hogy ez a nagy pusztulás a természet birodalmában csak olyan esemény lenne, mint amikor óriás őserdők halomra dőltek s azután sok ezer esztendő elmúltával kikerült belőlük egy egészen új tüzelő anyag.

Lehetséges, hogy egy nagy rázkódás útát nyitna a mély tengernek, hogy elhagyja helyét s új kanaánt teremtsen az állatvilágnak. Lehetséges azonban az is, hogy nem kedvezne oly nagyon a szerencsés s enyészet, pusztulás állana be az élet és reménység helyén.

Érdekes gondolatok s nagy aggodalmak ezek bizonytal. De vannak még nagyobbak is.

Mi lenne az emberrel, ha egy napon elnémúlna ajaka? Mi lenne, ha szeme elveszítné színérzékét? Ha ajakán akadna a szó?

Rettenetes még csak elképzelni is! De van még rettentőbb is: az, ha az agy megszűnne gondolkozni, a lélek hinni és remélni a szív szeretni és érezni, hogy szerettetik.

Ez az elviselhetlen csapás akkor következne az emberre, ha egyszerre kidőlné kebeléből a hit fája, ha elsüllyedne a reménység tengere, ha elveszítené Istenét.

Elmélkedjünk, gondolkozzunk és imádkozzunk a hit rügyei fahasztó tavasz eljöttéért, mert a hit nélküli élet mint a tavasz nélküli tél, szörnyűbb a halálnál, mely után nem következik föl-támadás.

Az unitárius vallás előnyei.

Dr. Hale Edward, az amerikai unitáriusok Brassaija ezt írta a vallásról.

Megbecsülhetlen előny, ha valaki vallásos szülőktől származik, s kiválóan nagy előny, ha a vallás egyszerű és ésszerű, mint az én szülőimé volt. Én mindig tudtam, hogy engemet az Isten szeret. Mindig hálával gondoltam Istenre azért, hogy engemet ilyen szép világba helyezett. Mindig boldogan emlegettem jótéteményeit, s mindig örömezt hallgattam szavára.

A melyik ifjú így nő föl, elkerüli azokat a lelki küzdelmeket, amelyek sok ifjú ember életét annyira megzavarják. Amelyik fiúnak jó korán megtanítják, hogy ő Istenben él, mozog és benne van egész lénye, tehát mindig közel van hozzá az az erő, amellyel legyőzheti a nehézségeket, az ilyen ifjú könnyebben szembe száll a bajokkal, s valószínűleg nagyobb sikert is ér el, mint az, akinek folytonosan azt hangoztatják a fülébe, hogy Isten haragos, az Isten büntet és bosszút áll még a maradékokon is.

• Az unitárius vallásnak ezek a nagy előnyei megvannak.

A hit.

Oh, hányszor tör ránk a sorsnak viharja,
S oly mérgesen, hogy már-már elveszít.
És nincsen senki, aki elzavarja
Az éjszakának boszus rémeit.

Nem ölel körül a szeretet karja,
Átszenvendjük a lét keserveit.
Szívünket kétely tépi, gyötri, marja, —
Beléje vágva éles körmeit.

Még a remény se mutat semmi szépet.
Borusnak látszik az egész természet,
S szinte látjuk a fátumot magát.

Keressük ekkor s bizton megtaláljuk.

A felhőkön át tündökölni látjuk:

A hit mosolygó, fényes csillagát

Magy Albert.

Dicsőülés.

Immár halott vagy nekem e világra.
Fekszel ölén a tenger messzei múltnak.
Rád ifjúságom hűnyt rózsái hulltak
Rád az idők nagy hantja rég, te drága.

Mégis: te élsz. Nint nap suhansz föl lassan
Szived fényét egész világra ontva,
Egész világé most a régi pompa
Úgy látlak mindig tündöklőbb magasban.

Mindenben élsz, örök dicsőülésben.
Te nyulsz felém ma minden tiszta kézben
Hű voltál eddig: ma te vagy a hűség.

Ma minden jóság, szentség, gyönyörűség
Dicsőségedből egy parányt sugároz.
Egy sugarat fon izzó glóriádhoz.

Berde Mária.

Egy universalis vallás szálai.

Oxford, 1911. dec. 20.

„Az Isten egy, ki egyformán igazságot szolgáltat zsidónak és pogánynak és egy a szellem, amelyből mindannyian ittunk.“ A nagy apostol, Pál, vezérgondolatai ezek, egy egyetemes, keresztény-világvallásra vonatkozólag. Hogy a nagy apostol eszméit majdnem hosszú hűsz százév is mennyire nem tudta megvalósítani azt a különböző felekezetek, vallások hathatósan bizonyítják. De hogy az apostol munkája épen nem volt eredménytelen, azt a kereszténység folyton növekedő, szélesedő határai hirdetik.

Az Isten egy, a szellem is egy, de az emberek nagyon is különbözők és igen különbözően értékelik és magyarázzák az egy forráshoz vezető utat. A felekezetiesség szűk határai azonban el-

enyésző vonalak egy universális vallás keretében, amelyen belül feltalálja majd az Atyát a pogány khinai, a hindu arról a magas színvonalról emelkedve hozzá, amelyre egy Buddha, egy Zoroaster vagy Confucius magasztos gondolatai vezették. De az az egyetemes vallás magához öleli majd a sötét Afrika, Ausztrália fetis imádó négereit is, mert az egy Atya gyermekei ők is, bárha századok múlva jutnak is oda, amikor egy „szentháromság“ vagy „világ-megváltás“ problémáján töprengjenek.

Bennebb azonban nem merészkedem, nehogy a dogmatikus theologiai határokon belül találjak kerülni, mert ott nagyon sok keresztút van, amelyek félrevezetnének. Ennek a néhány sornak pedig más rendeltetése lenne, amit le akarok írni.

Pál apostol szavai és az universalizmus gondolata pedig az én itt lételemmel kapcsolatban ötlöttek az eszembe. S amint így elgondolkoztam, egyházunk történetének sötét, megpróbáló korszakai megelevenedtek emlékezetemben . . . Hogy küzd egy maroknyi nép, hogy megvédje hitét. Azt a hitet, amelyet megérthet minden hívő; amely egyszerű, tiszta és igaz; amelyben benne van egy bízó lélek minden érzése, minden, ami nagyobb, magasztosabb bennünk az emberinél, de amelyből ki van zárva az emberi érdek és számítás. A küzdelem nem volt eredménytelen . . . négy hosszú évszáz mindennapos küzdése azt kiáltja, hogy amiért küzdünk: isteni volt. De nem csak a mi küzdelmünk, másé is, más nemzetek küzködése is, a mi bizonyosságunk, a mi igazságunk. Az eszme, egy őszinte, egyszerű vallás eszméje, új életet nyer az európai világ legszélső részében és hitet ad egy napról-napra növekedő, erősödő angol unitárius egyháznak. Túl a tengereken, a szabadság földjén százezrek hitét élteti az „Egy Istenség“ eszméje . . . A hívők serege egyesül és nincs távolság, nincs akkora határa a nemzetiségnek, mely őket elkülönítse.

Talán nem is első eset, amikor ezekről elgondolkozom; lelkesedtem, valahányszor beszélni hallottam nemzeteket összekötő kapocsról, egyesítő eszmék szálairól. De igazán megérteni csak most tudom, most érzem, csakhogy van igazán egy erő, talán az egyetlen erő, amely minden népeket összeköthet: a hit.

Le sem tudom írni, meg sem tudom magyarázni, hogy milyen érzés az, egy idegen országban, idegen népnek hirdetni, predikálni az üzenetet, az úrnak evangéliumát. De érzem, amikor ott állok egy idegen gyülekezet előtt, amelynek tagjait más érdekek, nyelv, életcél, világhelyzet annyira elválasztja az én népemtől; érzem az erőt lelkemben, amely bátorít, szólásra kész. Látom, hogy érdeklődésüket lekötöm, érzem, hogy velem jönnek, hogy követnek, együtt éreznek velem, eggyé lesznek lélekben velem: ott a hitnek, a léleknek világában, ahol „nincs sem zsidó, sem görög, sem szolga, sem úr, ahol egyek vagyunk mindnyájan.“ Ezt érzem, vala-

hányszor angol szószékről hirdetem az Úrnak igéjét. Az utóbbi időben különösen alig volt vasárnap, amelyen teljesen idegen és új hallgatóság előtt ne kellett volna beszélnem.

Egy egyetemes vallás gondolata pedig minden egyes alkalommal erősebb lett a lelkemben. És ha lesz idő, amikor minden ország népei egy szívvel-lélekkel vallják a mí „Egy Istenünket“, a mindenség atyját igaz Istenüknek, úgy érzem, hogy az a mí őszinte, egyszerű hitünkben lesz.

Ez a reményem pedig nem pusztá fanatizmus. Távol Ázsiában egy erős, bár kicsiny sereg, névleg „Brahma Somaj“ tényleg unitárius, vallja az „Egy Isten“ hitét. Niponban prófétai lelkek türelemmel tanítják a japánok alacsonyabb műveltségi fokon álló, fétisimádó pogányait, hogy termékenyék tegyék a talajt az ige bevételére. S munkájuk, fáradozásuk gyümölcse egy kicsiny hívő sereg már is, amely segíti, támogatja mestereit egyszerű hitével.

Egy jövő, universalis vallás szálai ezek, úgy érzem, úgy hiszem és e szálak összefutnak, egyesülnek, a mí kicsiny egyházunk dogmáktól, theologiai filozófiáktól ment hitében. Abban a hitben, a melyet a legműveltebb ember önérzetesen vall magáénak és amelyet megért, átérez a félművelt, félvadon élő fétisimádó.

Győrfi István.

Vándor.

Büszkén ment útra, könnyü lábbal

És vágya, mint a sas.

Előtte hívó, kéklő messzi

S a cél, a szent, távol — magas.

Sík uton vigan füttyörészett

Sziklákon izzadott.

Mi elmaradt, új büszkeséget,

Mi jött: csak új erőt adott.

Komlokát hágó nap köszönté

Tenger arany sugár

Mind tágabb, tágabb fönn a kékség

Mind messzibb lent a zöld határ.

Ugy tágult szive óriásra
Mint lent nőtt a világ,
Mint fönt a nyiló végtelenség
Új, táruló csudák.

Óh, széttárt ifjú karral állni
Legmerőbb csúcseken
Beteit vágyak aranysúlyától
Serogyni a végső fokon.

Boldogság! Most add drága kelyhed!
— Ó nincs. Ó ott maradt
Nagy, messzi sápadt kék hegyek közt
Könnyező fák alatt.

Berde Mária.

„Emlékezzünk régiekről.“

Az Unitárius Közlöny „Régi dolgokkal“ sokszor foglalkozott hosszú pályafutása alatt. Erről jövőre sem mond le, de óhajtja főképpen régi embereinkkel ismertetni meg olvasóit. Nem fog különbséget tenni a nagyok és kicsinyek között. Az, aki hiven őrizte a templom kulcsát és nem adta át a betörő ellenségnek, inkább eltűrte a durva bánthatalmazást, éppen olyan érdemes az emlékezetre, mint az, aki templomot építettett, vagy gondozta egész vidék egyházait. Példájuk lelkesítő, oktató és követésre méltó. Mi hatni akarunk a mai s ezutáni nemzedékekre.

Ezt a szándékunkat azért jelentjük előre, hogy akinek családi emlékei vannak, keresse elé s jöjjön segítségünkre.

A szavak mellé képet is szívesen adunk s nemsokára egyik régi jelesünket fogjuk bemutatni egy másik régi jeles ismertetésével. Emlékezet gyűjts közöttünk régi fénynél új szövétneket!

Apróságok. *Pohárköszöntő Taft elnökre.* Taft elnököt Lincolnban éppen az ellenjelöltje, Bryan köszöntötte föl a tiszteletére rendezett banketten. A poharában nem bor, hanem víz volt s így szólt: „Emelkedjünk föl s poharainkat töltsük meg azzal az itallal, amelyet a mindenható látott el szabadalommal s ígyunk Taft elnök egészségére, kívánván, hogy adjon Isten neki bölcseséget nehéz munkájának sikeres elvégzésére.“

NŐK VILÁGA.

A nők szövetségei vezetőit kéri a titkár, sziveskedjenek értesíteni elnöknő öméltóságát újévi működésükről. A t. lelkésznek írják meg az egyházközségből elköltözött nők mostani lakását, hogy fölkereshessük.

Levél a londoni szövetségtől.

a) A külföldiek ligája.

Miss Herford az angol unitárius és más szabadelvű nők ligájának titkára két körlevelet küldött a mi nőegyesületünknek.

A nemzetközi szövetség arra törekszik, hogy a különböző országok unitárius és szabadelvű keresztény női között baráti viszony létesüljön. E célból alakította az ugynevezett „baráti kör“-t.

Ezen társaság oltalmába veszi a Londonba vagy Anglia bármely részébe magánosan érkező azon fiatal leányokat, kiknek szülei egyesületi tagok.

A „baráti kör“ minden lehető útbaigazítással szolgál; internatusokat, iskolákat ajánl, sőt olyan privát házakat is, amelyek fiatal leányokat elfogadnak.

A magánosan utazók bizalommal fordulhatnak ide bárminemű tanácsért. Ha szükséges a kör egyik tagját kiküldi az állomásra is, hogy az egyedül érkező fiatal leányt fogadja, ez esetben azonban a kísérőné költségeit fizetni kell.

A liga nem vállalkozhatik soha arra, hogy tagjainak állást keressen.

A fiatal leányok, akik belépnek a kör kötelékébe magukhoz illő barátnőkre találnak. Szeretettel lesznek fogadva, meghívást kapnak a társaság minden egyes összejövetelére és amikor csak szükségét érzik, számíthatnak a kör jótékony pártfogására.

Új tagok első évben fizetnek 1 kor. rendes tagsági díjat.

Eddigélé csak a uémetországi „Verein für Religiöse Erziehung“ van összekötetésben e „baráti kör“-rel, most minket is szeretnének belevonni s működésüket fokozatosan terjesztve, idővel a többi nemzetek szabadelvű nőivel is összekötetésbe lépnek.

(Akik készülnek külföldre, akár Német-, akár Angolországba,

akár Amerikába, értesítsék a Magyar Unitárius nők szövetségét, ha igénybe akarják venni a baráti kör szövetségét. Cim: Fangh Erzsébet, Kolozsvár, Majális-utca.)

b) *A hazaiak támogatása.*

A második nyomtatvány a „Baráti osztály“ címet viseli és az elsőéhez hasonló célt szolgál, ez azonban csak Anglia unitárius nőire vonatkozik. A liga ugyanis a különböző gyülekezetekkel összeköttetésben fiókegyleteket alakít. Ezen egyletek különösen azon unitárius leányokat és nőket veszik oltalmukba, akik bármely okból egyedül idegen helyre kerülnek s elszakadnak azon egyháztól, melynek kötelékébe tartoztak.

Ha ezen unitárius nők olyan helyre költöznek át, ahol szintén van templom, úgy az ezzel kapcsolatban levő nőegylet tárt karokkal fogadja az új tagot.

Ha azonban egy egyedül álló unitárius nő olyan helyre kerül, ahol teljesen el van szigetelve hitrokonaitól, úgy az egylet levelezés útján igyekszik bátorítani őt, segítségére lenni, jó könyvekkel ellátni stb.

És végül, ha több unitárius nő kerül össze olyan helyen, ahol templom nincsen, úgy az egylet segédkezet nyújt nekik, hogy egy kis baráti kört alakítva, vallásos életük fejlesztését egyesült erővel munkálhassák.

Az első körlevél felhívásának örömmel kell eleget tennünk, a második pedig követendő példa gyanánt állhat előttünk!

Engel Ella,

a Nők szövetségének külföldi levelezője.

Izenet egy asszonyságnak Kolozsvárra.

Nagys. asszony nem is olyan régen, amikor egyházunk tagjai közé lépett, szíves volt arra kérni, hogy *ismertessem meg az unitárius vallás főbb tanításaival.*

Egy óra alatt elmondottam volt rövidesen, amit úgy bevezetéképpen elmondhattam. Azóta sokszor készültünk a folytatásra, de hol egy, hol más akadály került a jó szándék útjába. Tudom, hogy egy időben a kolozsvári nők közül az érdeklődőket óhajtotta összegyűjteni, hogy egyszerre többen vegyenek részt. Ez sem valósult meg. A múlt évben a nők szövetsége összejövételein akartuk megkísérelni. A készülődéssel maradtunk, mert a szervezkedés más irányban foglalt el.

Nem szeretnék adósa maradni. Elhatároztam tehát, hogy ha az 1912-ik év telén a vallásos beszélgetéseket nem kezdjük meg, akkor én más uton-módon teljesítem, amit vállaltam. Megírom a Nők Világának. Ennek az a haszna lesz, hogy mások is olvashatják, de az a hátránya, hogy a bizalmas együttlét alkalmával önként fölmerülő kérdések, az érdeklődés, a tudni vágyódás nem lesz segítségemre.

Maradok a nagys. asszony tisztelő hive

B. Gy.

Mit hisznek az unitáriusok?

— Igaz történet. —

Egy amerikai kis leányt az iskolatársai megtámadtak a hite miatt. Ti unitáriusok, ti nem hisztek a Krisztusban.

De igen, felelt a kis lány, mi hiszünk.

De nem hisztek az istenségében.

De igen, mi hiszünk. Mi hiszünk a te istenségében és az én istenségemben is.

De nem hisztek a bibliában.

De igen, mi hiszünk a bibliában. Mi hiszünk minden bibliában.

De ti nem hisztek az imádságban.

Hát mi azt gondoljuk, hogy Isten oly jól tudja, mire van szükségünk, hogy nem kell kérnünk, de hiszünk a hálaadásban az elvett jókért.

Egy másik gyermek közbe kiáltott: de nem hisztek az Istenben. Erre a kis leány sirni kezdett. „De igen, mi hiszünk, s mi nem hiszünk semmi egyébben.“

Pályázat.

A dr. Bedő Albert pályadíja pályázati föltételeiben a következő módosítás történt: A Ker. Magvető mult évi 6-ik füzetének 386-ik lapján közölt szövegnek a második pontjait (felülről a 4. 5. és 6-ik sorban „A beszéd Máté szavaktól kezdve szentlélek nevében“ szavakat törölni kell s helyébe ez veendő: A beszéd, melynek tárgya a Jézus Krisztus által parancsolt keresztelésnek egyházi és ünnepies jelentősége Máté evangéliuma XXVI. r. 19. versében foglalt ez alapigére irandó: Elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket atyának, fiúnak és szentléleknek nevében.“

TÜZHELY MELLETT.

A Mózsi életje.*

Nem hiába szokta volt mondogatni a vén Tiboldi mester, hogy „pázsintos udvaron lakik a szegénység“. Csakugyan igaz is az. A jómódu ember életszerén elevenség van. Emberek, marhák, ekék szekerek járnak ki s bé. A jómódu ember udvara csakugyan „élet“. Az élet pedig a pázsint halála. Hanem a szegény ember csendes, elhagyatott udvarát fölveri a gyom. Mint a Mózsiét is. Azt úgy befolyta a porcsfű, hogy a kicsi kaputól (nagy kapura semmi szükség) a házig futó ösvény is félénk gyík módjára szinte láthatatlanul lapul meg a gyom alatt. Az életen 3 épület van, amik messziről tekintve kúpos födelükkel olyanok, mint három hangyaboly.

Legbelől az udvar közepén van a ház. Alig egy öl magas a fala, úgy, hogy a gazda benne, ha kifeszül, éri fejével a mestergerendát. Hanem a födele, az már legalább is kétakkora. Szinte bámul az ember, hogy az a kis törpe épület hogy nem rogyik össze az alatt a nagy tető alatt. Ugy kell lenni, hogy a ház falait is a tető súlyossága nyomta ráncosra. A fehérre meszelt falat lent a töltésnél hosszában fekete lénia szegi be; az urak haláláról szóló szomorújelentést juttatná eszünkbe, ha nem volna az egész élet-szer anélkül is olyan elhagyatott. Kicsi, papirossal foltozott ablakai, mint vénasszony ráncos képéből a szemek, bágyadtan villáncsolnak ki az útra. Az időtől s füsttől megfeketült abajdok zsúpfödél úgy illik az épületre, mint amikor egyszer-mászor a kajakomnyi kicsi gyermek fejére nagyember sapkáját húzzákk.

A ház mellett balra az út felé van a sütő. Nyári konyhának kezdik hívogatni, akik országot, világot láttak. De hát nincs igazuk. Nyári! Azt még lehetne érteni, ámbár igaz, hogy télen is megvan a. Csak éppen hogy nem mindennapos benne a munka. De konyha! Ennek a szónak már csak az urak tudják igaz értelmét venni. Nyári konyha! Semmiképen sem tiszta beszéd az! Sütő! Így már érti mindenki s elképzei a kis épületet a sütökemencével, a szapuló-katlannal s a szabadtüzhellyel. A szabad tüzhely! Csendes nyári estéken föl-fölcsap belőle a láng. Fényét körben kuporgó

* Mióta „Mózszi haza eregelt“ Un. Közlöny 1911. 2-ik szám, azóta az író súlyos és hosszas betegséget állott ki. Immár egészen jobban van s ismét elkezdi beszélni a Mózsi dolgait Hallgassuk figyelmetesen. Az Isten éltesse Martosy barátunkat, hogy folytathassa tovább. Szerk.

gyermekhadra veti, amint álmosan nézik az ércüst oldalára tapadt szikrasereget. „Az aratók“, mondják fontoskodó komolysággal s áhitattal nézik, amint szorgosan, elevenen dolgoznak a láng felett, s amint elvonulnak lassacskán hidegebb tájakra, hogy ott kialudjanak. Hiába! A szikra csak addig él, míg az anyatűz lángja fűj belé életet. Azután? Csillog tán még egy darabig, de a hideg, idegen tájon csakhamar vége neki. Hejh, hogy nem tudják ezt meggondolni még akkor, a tűz körül gubbasztó gyerekek! . . .

A harmadik épület egészen kívül az út mellett van. Lábakra rakott iappancsos vállus, pozdorjafödeles alkotmány ez. Nem nagy ész kell annak a megfejtéséhez, hogy ez bizony disznópajta. Hanem azt megmondani, hogy mikor volt neki lakója, az már tudomány. Nem is mernek ehez a nagy kérdéshez hozzászólni, csak a falu legvénebb emberei. Azok sincsenek egy értelemmel. Némelyek a forradalom előtti időkről beszélnek, mások szentül állítják, hogy a német világ idejében is lett volna lakó ebben a rezidenciában. Egy azonban bizonyos. A Mózsi idejében semmiféle állati hang föl nem verte e palota csöndjét, merthogy az ő életjén macskán kívül semminemű négy lábú állat meg nem fordult. Sem heccs ki, sem prűcs ki! Amint szokták mondani a vityálódni szerető emberek. Már akik nem tudják azt a szent törvényt, hogy a szegénységgel nem talál csúfolkodni.

Na hanem mindeneknek nagy csodálkozására, ebbe az épületbe a múlt őszön mégis lakó termett. Úgy történt, hogy a tanítóéknak a nyárra vendégeik jöttek. Hosszabb időre számítottak s azért a rendes cselédség nem látszott elégségesnek. Megfogadták hát a Mózsi 13 éves leányát. Igért a tanító neki őszig bér fejében egy fejelés csizmát s egy malacot. Az életrevaló leányka igen jól beleillett a reá váró „fuss ide, fuss oda“ mesíterségbe s a tanító, hogy a Juliska jóramenendőségét megjutalmazza, odamente után pár napra át is adta a malacot. Ha a fejeléscsizmának kellett volna enni adni, úgy lehet, akkor azt kapta volna meg hamarabb Juliska. Na mindegy. Elég tudni azt, hogy ott volt a malac a Mózsi udvarán. Soha jobb dolga még négy lábú állatnak nem volt. A gyerekek becézték s minden elképzelhető jóval ellátták. Répalapi, lucerna, szulák, disznósaláta, csemegeként hullomás alma, később tök s mindehez, hogy a sok jó meg ne ártson neki, napjában háromszor kevertes ital, istenuccségén, a király disznaja se éljen különben. Hát még amikor őszre kelve a malac hizóra került! Még törökbúzát is kapott. Drága étel, az igaz, de az ilyen kár haszonba megyen. A malac pedig hálából olyan szép kövérré gömbölyödött, hogy kacagott az ember lelke, ha ránézett. Mikor aztán szentmártonnap után lekoppant az első hó s beállottak a fagyok, Mózsi megszólította Imre komát s egy jó hajnalban kést ütöttek a szegény

malacba. Mámoros volt aznap az egész ház. A gyerekek a malackoltás hangjára még szepegve huzzák az ágyban fülükre a lepedőt, de már a perzselésnél kitörő örömmel segítettek! Mint valami indiánok az áldozat körül, úgy ugráltak a magasra csapó lángok fényében. Az asszony is szokatlan jókedvvel tett-vett. Az ázalékok elkészítésénél meglepő eréllyel disputált Imre komával, a keszkenőjét menyecskesen hátrakötötte, úgy érezte, hogy annyi idő után csak most lett igazán a ház gazdasszonyává. Elcsigázott arca neki-gömbölyödött, a szeme megcsillant. A jólét szele fújta rá a házra s utána, mint rekkenő nyárban a virágok között, szokatlan elevenség támadt. S Mózsi? Ő is örvendett, de csak rendjével. Nem volt bolond, hogy egy nap kiörvendje az egész esztendőre valót. Lassabban örvendett, de tartósabban. Aranynapok virradtak reá. Reggel kolbász, este oldalas. (Délre szegény emberek házában ki ennék téli időben?) Munkája majdnem semmi s ő megelégedéssel látta bé, milyen bölcsen rendezte el isten a világot. Nyáron rendszerint szorgos a dolog, nem is lehet akkor a sok évessel bajlódni, ilyenkor kell jól élni, amikor az étel előtt is, utána is bőven jut idő az örvendezésre. Ezekbe a csendes elmélkedésekbe belevonta némelykor Márit is. Hanem egyszer a beszélgetésük váratlan útra kanyarodott.

— Tudja-e Mózsi — kezdi az asszony — hogy jó volna, ha a disznóköltségből őszig ki nem fogynánk. Akkorra tán Isten segítségével megint tudnánk egy malacfarlatat ragasztani s be szép volna, ha nálunk is, mint a nagy gazdáknál a két költség összeérne.

— Hát a bizony jó volna, hagyja rá Mózsi, akit a jólét anynyira elpuhított, hogy képes volt néha még az asszonynak is igazat adni

— De hát tudja-e — kapta föl a szót elevenen az asszony — tudja-e, miért tart ki a költség újjig a nagy gazdáknál. Azért, mert náluk az a törvény, hogy a szalonnát kukukszóig megkezdéni nem szabad. Mi se kezdjük meg, míg a kukuk meg nem szólal.

— Hm — vélekedett Mózsi — kukukszó, messzecke van az, Mári. Bajos lesz várni addig.

— Hát mért lenne — verte a vasat az asszony — tavaly is vártunk, tavalyelőtt is, azelőtt is, amióta egy sót, egy kenyeret eszünk, minđig vártunk. Vártunk még a kukukszó után is. Mért ne várhatnánk az idén kukukszóig?

— Na jó, legyen most az egyszer neked is igazad — adja meg magát az ember — eddig is vártunk, várjunk az idén is, amíg kukukszót hallunk.

Az úgy ezzel el volt intézve. Az asszony megnyugodott. Elteltek szép csöndben a karácsonyi ünnepek s már jól benne voltak

januáriusban anélkül, hogy történt volna valami nevezetes dolog. Ekkor egyszerre szokatlan nyugtalanság kezdett mutatkozni Mózsín. Nem lelte helyét. Százféle dologhoz fogott, egyik sem volt keze ügyében. Járt ki s bé, mint a vetéllő. Akár ült, akár állt, semmiképpen magát jól nem érezte. Mi lehetett? Mindenki meg van elégedve körülötte, neki magának étele, itala megvan... Itala? Hohó! Álljunk meg csak itt egy szóra! Mi az az ital? Erre nézve Mózsínak a közönségestől elütő elmélete volt. A Kicsikút vize például olyan jó, hogy még más faluba is elhordják. Hanem azért még sem ital. A borviz nyári melegben jól szokott esni. De az sem ital. A piros káposztalé kolbásszal ugyan jó ital. Azaz, hogy dehogyan ital! Az sem ital. Mert az itálnak legelsőbben is szédíteni kell. Minél jobban szédít, annál jobb ital. Az italok trónusán a Mózsi képviselőben a kicsi üstös szilvapálinka ült. Lábai zsá-molyánál a lépcsőkön fennebb vagy alább a többi alattvalók. Állás, rum, köményes s más effajta atyafiságok. A lépcső legelső fokán szerényen húzódik meg az „egyenes“ pálinka. Csakhogy most a legalábbvaló, „egyenes“ is elérhetetlen magasságban állott Mózsi fölött. A határjárás Ábrahám urral már megtörtént, pénz nincs, a tyúkok nem bolondok, hogy télben tojjanak; törökbuzza volna, de az kell a ház szükségére. A gyerekek szájából a mindennapit még a pogány sem venné ki. Más egyéb? Hiszen volna, csakugyan volna, hejh de a kukukszó! Mikor lesz még a? E nyugtalan napokban Mózsi igen sokszor fölneézett a hijuba. Mintha csak törökbuzát hozna le fejteni. Ilyenkor meg-megállt a már barnulni kezdő szép szalonna előtt. Eleinte szeretettel lapogatta meg, mint az ökörszedő szokta a kedvére való marhát, de később való-ságos gyűlöletet kezdett érezni iránta. Hogyne! Itt áll előtte egy holt tőke. Hanem azt ő nem tudta ilyen szépen kimondani. O csak elmorrogott a foga között egy csendes káromkodást s így szólt a „holt tőkéhez“.

— Itt bizony füttyöghetsz! Sem nekem, sem másnak semmi haszna belőled.

Végre is tudnivaló, hogy a türelem olyan, mint a posztó-
kalapokon lévő nyúlóka. Nyúlik, nyúlik egy darabig, de utoljára is elszakad. Mózsi sem bírta már tovább. Szép téli délelőtt volt. A gyermekek ki erre-arra, ki iskolába. Az asszony a cserepes tüzhely előtt fonogatott. Mózsi egy törpe háromlábu széken a lába közé fogott vékába törökbuzát fejtett. Egyszer csak leteszi a fejto-csusztát. Elgondolkozik. Sapkáját a szemére húzza, az állát össze-szorítja s föláll olyan tekintettel, mintha ölni akarna. Hiszen nem is kevesebbet akart. Azzal két ugrással föl a hijuba. Ott egyenesen neki a szegény szalonnának. Elékapja a segesvári bicskot, kétszer végighúzza a harisnyáján s már vetné is neki a szalonnának, de

előbb meggondolja, a kürtőhöz orozkodik s furcsa madárhangon lekiáltja: „Kukuk“.

Odalent az asszony ijedten kapja föl a fejét, de még ideje sincs a meglepődésre, már hallik le a kürtőből a Mózsi beszéde.

— Hallád-e Mari a kukukszót?

— Hallottam hát — kiált föl az asszony — de azt is tudom, hogy kied volt a madár. Azért a szalonnának csak hagyjon békét.

— Nem jól beszélsz, Mári — recseg le keményen a szó a régi módi telefonon — azt mondtuk, hogy a szalonnát nem kezdjük meg, amíg kukukszót nem hallunk. Igaz-e? Kukukszót éppen most hallánk, én is hallottam, te is. Igaz-e? A szalonnát hát meg lehet kezdeni. S megvan.

Ezek a „smegvanok“ a Mózsi szájából az alkalmak szerint más-más módon szoktak hangzani s a hang formájából az asszony már tudta, mikor mi következik. Ez a mostani „smegvan“ keményen, élesen pattogott, mint a pisztolycsattanás. Jól tudta Mári, hogy ezután már a disputában megszűnik a szó s következnek a súlyosabb érvek. Nem szólt hát vissza. Nem szólt akkor is, a mikor az ember hónya alatt egy takaróruhába csavart jókora pakkal lejött. Csak mikor az ajtó bezoppant, a kicsi kapu becsattant s az ember kemény vaskos lépései elhangzottak, szakadt föl melőlől egy mély, egy hosszú, bánatos sohajtás.

Martossy Béla.

A nagy művész és a kis fiu.

Olaszország egyik városában egyszer egy utca sarkon állott és hegedűjén játszott egy kis fiu, hogy pár fillért kapjon a járókelőktől. Ezt sok gyermek és öreg ember cselekszi utcáinkon nyáron át.

A fiu nagyon szegény volt. A nagy család az ő sovány keresztéből élt. Közülünk azok, kik jó viszonyok között élnek s semmiben sem szükölködnek, bajosan tudják elképzelni, mit érzett a fiu lelkében, midőn játszott és sóvárgott a fillérékért, de egyet sem kapott.

Nem volt nagyon szerencsés. Kísérletezései ellenére egy kissé úgy tűnt fel, hogy vagy nem fordít elég gondot a zenére, vagy végül a zenedarabra, hanem csak arra, hogy elővegyék erszényeiket és segítsék fel őt. De bi.' azok az emberek el sétáltak mellette, észre sem vették szegényt. A gyerek kicsiny volt s nem is tudott valami jól játszani. A hegedű rosszul is volt hangolva, így hát nem is volt csoda, ha figyelembe se vették az utca zajában.

Történt egyszer, hogy előtte elhaladt a híres zenész, Paganini, ki oly csodásan játszott hegedűjén, hogy világszerte ismeretes volt. Amint épen sétált a városban azon napon, megtalálta látni a sarkon ezt a fiút.

A nagy művész megállva hallgatta a fiu játékát. Látta, hogy az elhaladók figyelmet sem vetnek a fiu kérésére. Látta, hogy a gyerek kezdő zenész s így képtelen játékával figyelmet kelteni. Minthogy épen olyan jó lelkű volt, mint a milyen híres művész, elhatározta, hogy segít rajta.

A helyett, hogy pénzt adott volna, várt a játék befejeztéig s elkérte a hegedűt. A gyermek elbámulva adta oda. A hegedűt kézbe véve, gondosan felhangolta s játszani kezdett.

Amint a vonó a húrokat érintette, a híres művész ügyes keze alatt egy nagyon kedves és elandalító dal hangzott a város utcáján, tisztán és gyönyörűen emelkedve ki az utcazajból. Midőn az emberek ezt meghallották, megállottak, körülvették a játszót és a fiút s a fillérek halommal hulltak a gyermek kezébe.

Végül, midőn sokan hallgatták és sokan segítették a fiút, Paganini abba hagyta a játszást. Visszaadta a hegedűt tulajdonosának s folytatta sétáját.

Midőn a fiú ismét kezébe vette régi hegedűjét, csodásan nézegette. Sohasem tudta elfeledni, hogy olyan gyönyörű hang jön ki az ő ócska, kopott hegedűjéből. Elképzelhető, hogy ezentúl hogy megbecsülte és szerette, amint soha azelőtt.

Midőn erre az olaszországi utcai jelenetre gondolok, eszembe jut a sok százzal azelőtti idő, midőn egy fiatal ember éppen oly édesen és kedvesen játszott az emberi lélek húrjain.

Helyről-helyre jártában úgy találta, hogy az emberi élet hangszerén az önzés zenéje szól. Ő annak húrjait a szeretet kulcsával hangolta fel s aztán oly csodálatos zenét játszott, hogy magára vonta a világ figyelmét. Az ő zenéje hallatára ezek adtak a szegénynek, szerencsétlennek.

Jegyezzük meg mindnyájan jól, hogy ez a fiatal ember Jézus volt, kinek épen olyan volt élete, mint a mienk, egyiké is, másiké is. Ugyanaz a zene, mely hangzott az ő hangszeréből, hangozhatik a mienkből is. Ugyanaz a csodás jóság és erő, mely áthatotta az egész világot, kisugározhatik a mi életünkben is. Vajjon így lesz-e?

Casson W. Károly, f. *Székely Kelemen.*

Megölte az apját.

Úgy van. Budapesten, a magyar székesfővárosban egy tizenhétéves fiu megölte az édesapját.

Ez a rémséges hír bejárta az országot s még a külföldön is megtudták. Ha a véleményeket számbavettük, fele az volt, hogy a fiú nem hibázott, mert megszabadította az édesanyját, a kis testvéreit s a család békességét és boldogságát egy verekedő, garázda, részeges embertől.

Ugy van. Az emberek nem az apát látják a meggyilkoltban, hanem azt, aki rája tört a családra éjnek idején, mint veszedelmes idegen és verte szidalmazta és kikergette a kicsinyt s a nagyot s azután ő aludt és azután mindent eladott, hogy pálinkát vehessen és újból leigya magát s újból folytassa a munkát úgy, mint azelőtt.

Mikor a bíró a tizenkilenc éves fiút kérdezte, ez azt felelte, hogy ő akarta lelőni az apját.

No hát, kedves olvasó, itt valamely szörnyű esettel van dolgunk. Itt úgy látszik mindenki eszét veszítve beszél és cselekszik.

Ugy-e meghűl bennünk a vér. Ugy-e kapkodunk a levegő után, mintha lélegzetünk el volna fojtva?

Tehát nem ott van a baj, annál a nyomorult apánál. Tehát nemi tudjuk, hogy ítéljük meg azokat az apagyilkos fiukat. Tovább, messzibb kell mennünk, hogy magunkhoz térjünk és tisztán lássunk.

Itt nem a pohárban van a baj, hanem a forrásban. A forrás meg van mérgezve, s ha abból teljesen ki nem hányjuk az iszapot, ha nem készítünk neki új medret, nem gyűjtünk bele új vizet, nem építünk körülte új korlátot, tovább is így lesz. Mások is belepusztulnak.

Es mi ez a forrás? A korcsma. Azt ki kell üríteni. Azt ki kell tisztítani. Azt be kell zárni, hogy ne ihassék senki, mert holnap másutt s azután is sok helyen és sokképpen gyilkolni fog ez a szörnyű méreg, az emberek legnagyobb ellensége.

Ha apa vagy, ne menj a korcsmába, nehogy megvessen és embernek ne nézzen a családod. Ha fiú vagy, ne menj a korcsmába, nehogy elveszítsd barátaidat. Ha ember vagy, ne menj a korcsmába, mert ott állattá leszel és úgy fognak elbánni veled.

Két pohár beszélgetése.

Két telt pohár egyszer szemtől-szembe ülve

Egy nagy úr asztalán beszédbe merüle:

Piros volt az egyik, mint a piros vér

A másik színtiszta, átlátszó fehér.

Szól az egyik pohár, jó borral tele :
Meséljünk a multról. Én fogok bele.
Tudok én sok dolgot, nagyot érdekest
Sok furcsát is láttam majdnem minden est'!
Úri estélyeken kis, nagy urakkal
Én voltam szóvivő kedvvel, haraggal.
Királyt hatalommal fölemeltem én,
S zsarnoki önkénnyel földre teritém.
Csakis nekem szolgált ifjú és öreg
Kedvem szerint táncolt egész nagy tömeg.
Haragot gyűjtöttem, vérfolyt mint az ár
Családot irtottam, baj, bú velem jár.
Nincsen nekem párom, nincs több ilyen hős
Hírem, gazdaságom csodás, bűverős.

Csodállak borvitéz, szól a más pohár
Az én dicsőségem keskeny uton jár.
Szegény ember s gazdag kedvel engemet,
Szemjait oltogatok, gyógyítok sebet.
Halászt én növelek, lisztet én adok.
Hajót én szállítok kicsinyt és nagyot.
A kit te ledöntesz, helyre állítom
Béke és boldogság csak az én titkom,
A gyöngének erőt, búsnak vígságot
Égy szolgálom az egész világot.
Két bölcs pohár egyszer így beszélgetett
Diszesen terített asztaluk felett.
Vízzel s borral voltak színtültig tele
Közülök a győztes vaj' melyik leve?

Bacon.

Levélváltás

egy pap és az ő katonahíve között.

Édes Jóska fiam!

Nagy sajnálattal hallom, hogy te igen el vagy keseredve mostani, elhagyatott állapotod miatt.

Hát már mire való az a nagy búbanat? Nem vagy-e fiatal, Isten által megáldva testi, lelki erővel? Nincsenek-e neked szerető, jó szülőid, édes testvéreid, akik a messze távolban is lélekben úgy körülölelnek, részt véve minden örömödben és szomorúságodban? Nincsenek-e bajtársaid között jóra való, derék legények, akik megérdemelnék a te barátságodat s akikkel szeretetben, megelégedésben tölthetnéd el napjaidat? Nincsen-e feljebbvalóid között is vagy egy emberséges ember, akiben jóakaródra találhatnál? Nincsen-e alkalmad arra, hogy kötelességednek tőled telhető, pontos betöltésével magadat lehetőleg elfoglaljad, ezzel együtt a mások becsülését is megnyerjed? Nem áll-e előtted száz alkalom arra, hogy eddigi ismereteidet gazdagítsad, bővítsed?

Édes fiam, az életben soha ne kicsinelj semmiféle helyzetet, ne útalj meg semmiféle nyomorúságot, mert — hidd el — ha becsülettel megálljuk a mi helyünket, ha igazán akarunk tanulni életbölcsességet, ha a jóban mindig gyarapodni törekszünk, akkor mindenféle állapotnak, még az emberek előtti legelesettebbnek is meg lesz a maga haszna, áldása.

Azért hát félre a kislelkű csüggedéssel! Fel a fővel! Dobbanjon meg kebledben a te becsületes, magyar szived, Istenbe vetett hittel s azzal a biztos reménységgel, hogy ha te magadat el nem hagyod, akkor téged sem hagy az Isten el.

Szeretném, ha — mint lelki atyád — szívből jövő biztatásommal, a jóban téged én is erősíthetnék.

Most még arról értesítek, hogy a mai napon az „U. K.” szerkesztőjét, nagytiszteletű dr. Boros György urat felkértem, miszerint küldje el a lapot számodra, mint szegény, elhagyatott katonagyerek számára — díjtalanul — amit ő bizonyosan meg is fog tenni. Azért, ha majd kezdedhez veszed az első számot, köszönd meg egy levelezőlapon szépen, ügyesen.

Ezzel zárom soraimat s kívánom számodra, hogy a jó Isten legyen veled az ő segedelmével!

Szeretettel üdvözöl

őszinte jóakaród

B. J.

unitár. lelkész.

* *

Kedves Tiszteletes ur a levelét megkaptam, mejet igen szépen köszönöm. Hogy a mesze távolból sem felejtkezett el én rólam, mer bizon oly mesze vagyok hogy épen az ország szélén.

És hogy elolvastam a kedves Tiszteletes urtól hozám intézet Tevelit mint ha új élet támat volna benem és mint ha szivemről bánatot vetek volna le. mert én nem tudom felejteni az édes jó szüleimet és testvéremet a jó Isten tугya hogy még mikor látom.

Kedves Tiszteletes ur bocsánatot kérek hogy ha megsértetem a mig oda haza voltam mert én akaratom szerint sose tetem aztat.

Nagyon szépen köszönöm, hogy nem felejtkez el én rólam a tiszteletes ur és boldog karácson ünnepet kívánok és boldog ujesztendő napokat kívánok és én most hála istenek jóegéségbe vagyok mejhez hasonlót kívánok az Tiszteletes urnak is és köszönöm szépen az kedves jóságát és örvendenék ha ezen pár soraim jóegésébe találják és én örvendenék ha jó egéségbe beszélhetném a Tiszteletes ural üdvözlöm.

B. J.

(A mt. lelkész urakat e helyen is kérjük, írják meg az Unitárius Közlönynek a katonai szolgálatban levők nevét és lakását. Akárhányan vannak, mindeniknek küldjük a lapot.)

Unitárius élet Budapesten.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Legelső sorban mély tisztelettel üdvözlöm mélyen tisztelt Szerkesztő urat abból az alkalomból, hogy kedves lapunk 25-ik évét érte meg. Sok küzdelmet, önfeláldozó munkásságot jelent ez a 25 év, azok részéről, akik a lap érdekében dolgoztak és sok örömet és vigaszt azoknak, akik a lapot olvassák. Különösen mi, budapestiek érezzük szükségét egy olyan lapnak, mely a mi szeretett vallásunk tanait hirdeti. Itt, ebben a fővárosban, ahol az egyik oldalról az ultramontánizmus, másíkról az atheismus fenyeget és közöttük, mint két hatalmas sziklafal között, van a mi eszménnek egyszerű virágos rétje; itt, ahol minden lépés egy küzdelem, minden mozdulat egy harc ára; itt érezzük szükségét annak, hogy biztató szót halljunk Erdély felvilágosodottabb és vallásosabb bércei közül.

És a biztató szót hallva küzdünk, az egyház nagyjai és kicsinyjei egyaránt szeretett hitvallásunkért. Ebben a hónapban is kivette ki-ki a részét a küzdelemből, ez a hónap is egy lépéssel tovább vezetett a harcban, ebben a hónapban is munkálkodott a budapesti unitáriusság.

A budapesti Dávid Ferenc-Egylet felolvasást tartott január 20-án A felolvasó *Perczelné* Kozma Flóra volt. „A vallási modernizmus hatalma“ címen ismertette a mai kor materiális felfogását, szembeállítva a modern vallásnézettel. Nagy tudással, széles olva-

sottsággal, kitűnő ítélőképességgel fogott tárgyához, hogy meggyőzőn bennünket és azt a hatalmas számú előkelő közönséget, aki őt meghallgatni egybegyűlt, a vallás létjogosultságáról, a vallás szükségességéről, s ez teljesen sikerült is. Hiszen lehetetlen volt az ő érvei előtt meg nem hajolni annak, aki gondolkodik. A rendkívül szellemes felolvasást a legnagyobb csendben hallgatta végig a közönség s a befejezés után felhangzott az „éljen“. *Kozma Andor* „Krisztus a gyárban“ című költeményét *Mátrai B. Ida* szavalta. A költemény klasszikus szépségű, a szavalat remek volt. *Geiger Mariska* művészi énekszámait, *Józan Miklós* esperes hitbuzgó imája, *K. Erwin* Károly szép orgonajátékai tették teljessé a rendkívül jól sikerült felolvasó estélyt.

Másnap délután a Dávid Ferenc-Egylet ifjusági Köre tagjai gyűltek egybe, hogy egy-két órát együtt töltsön az aranyifjúság. *Urmössy Aladár* és *Riesner Ferenc* hegedűlték el művészi készütséggel *Beriot* „Op. 57.“ művét. — *Tóth István* „Cilibe rózsái“ című megható novelláját és „Hogy lesz a pipaszárból csemege“ című humoros elbeszélését olvasta fel. *József Dezső Griege* „Harmonium“-át játszotta és utána „Erős várunk az Isten“ című egyházi éneket, melyet a jelenlevők együtt énekeltek.

Január hó második vasárnapján gyűjtötte egybe az unitárius cselédeket *Perczelné* Kozma Flóra vezetése mellett az unitárius egyház hölgyközönsége. „Világosság szent Atyja“ eléneklése után *Józan Miklós* esperes mondott imát. *Perczelné* Kozma Flóra magyarázta meg az egybegyűlt cselédeknek, hogy mi a célja az unitárius egyház nőinek azzal, hogy a Budapesten szolgáló székely leányokat egybegyűjtik. *Ujvári László* olvasott Legendáiból és *Perczelné* Kozma olvasta fel „Asszonyainkhoz és leányainkhoz“ című felhívását. „Mint a szép hűvös patakra“ énekével fejeződött be az első felolvasás, melyet a budapesti Dávid Ferenc-Egylet tartott a székely cselédeknek. A felolvasás után uzsonnával látta el *Perczelné* Kozma Flóra a jelenvoltakat. Hölgyeink közül résztvettek: *Perczelné* Kozma Flóra, *Bogyay Kálmánné*, *Derzsi Károlyné* és *Faluvégi Áronné*. De még ezzel nincs befejezve a misszióteljesítés. A hónap első vasárnapján délután a Csobánc-utcai iskolába gyűlnek össze a székely munkások és *Józan Miklós* esperes a bibliát magyarázza nekik s azok a szép vasárnap délelőttök 11—12 óra között, mikor a Koháry-utcai templom orgonája szólal meg és esperesünk imája szól az Ég felé, beszéde buzdít, bátorít, szintén a misszióhoz tartoznak. Most már nincs fennakadás, ha esetleg esperesünk akadályozva van, helyettesíti őt *Buzogány Kálmán* lelkészjelölt, aki szintén fel tud minket emelni az Úrhoz, pedig el vagyunk eléggé kényeztetve, hiszen *Józan Miklós* a mi papunk.

Ezekbe számolok be mélyen tisztelt Szerkesztő urnak a január havi munkáról. Kérem kegyeskedjék kedves lapunkban helyet adni

levelemnek és én kötelességemnek tartom minden hónapban beszámolni a budapesti unitárius életről.

Kérésem megújítja maradok a mélyen tisztelt Szerkesztő úrnak Budapest, 1912. január 23. igaz tisztelője *Ujvári László.*

Levél Ámerikából. Ott tartózkodó afiai — mint az előző években — most is megemlékeztek szeretett egyházukról és az orgona-alap gyarapítására 110 koronát küldtek. Ez összeghez hozzájárultak: Molnár János, Marosi József, Jancsó Imre feleségeikkel 10—10 koronával; Fóri János, Kolcsár József, Imre András, Kádár János, Kádár Mihály, Fazakas István, Asztalos Zsigmond, Pántili István, Orbán János, Kolcsár Ferenc, Szabó István ref., Lengyel György ref. (a Révész Józsefné nevére), Lengyel György ref. (a saját leánya, Ágnes nevére), Marczy János datki, Szakács István, Lukács András róm. kath. 5—5 koronával. Midőn a kegyes adakozásért kifejezzük az egyházközség hálás köszönetét, kérjük a jószívűekre Istennek szent segedelmét és óhajtjuk, hogy örömmel láthassuk a mi kedves atyánkfiait szeretett családjaikban és a mi gyülekezetünkben. H.-Héviz, 1912. január hó. *Kiss Aladár* lelkész, *Kolcsár János* gondnok.

Irodalom.

„**Egyháztársadalom**” címen a küküllői egyházkörben Gvidó Béla, Nagy Béla és Ütő Lajos szerkesztésével új lap indult meg. Ára egész évre 4 kor.

Újabb irányok a pedagógiában. Dr. Gál Kelemen a Keresztény Magvető egyik szerkesztője, akitől már több pedagógiai és filozófiai tanulmányt ismerünk, a fennebbi címen kiadta a Ker. Magvetőben megjelent tanulmányát egy csinos füzetben. A magyar, német és más külföldi újabb hullámokra mutat rá alapos megfigyeléssel és gondos bírálattal. Fölhívjuk rá különösen a szakemberek figyelmét.

Párisi dolgok. Irta Kemény Gábor. Ez a szerény és egyszerű ember minden sor írásával megfigyelő, értelmes, okos lelkéről tesz bizonyosságot. Semmit sem ír csak időtöltésből, mert ő igazi pedagógus, akinek élvezet a tanítás és jóraintés. Páris, a világnak ez a szép, ügyes, szellemes, sikkés, de ledér asszonya sok apró és nagy dolgával megtöltötte a K. G. lelkét s ő mulattatóan is, de mindenestre megnyerő módon leírta, amit látott. Könyve méltó a figyelemre (Ára 2 kor. Kapható a szerzőnél Tordán.)

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa azt a szerepet viszi az egyházban a mit a mozdony a vonaton. Folytonosan munkában van, folytonosan indul és fordul. A kik rajta vannak hol előre, hol az oldalablakon szüntelenül vigyáznak, élesztik a tüzet, fejlesztik az erőt. Az utasok kényelmesen ülnek az első, a második vagy a harmadik osztályban. Diskurálnak, kritizálnak, szundikálnak is ha úgy tetszik. Ha néha egy-egy zökkenést éreznek csak akkor gondolnak a vonat vezetőire s még ekkor is csak legvégül arra, hogy ezeket az előljárókat legkönnyebben éri baj, ha valamelyes összeütközés történik a hibás jelzés miatt.

Képgyűjtemény örökíti meg a Dávid Ferenc emlékünnepe. Az egyháznak összes belső emberei, körj gondnokai és az E. K. tanács tagjai, valamint a külföldi képviselők arcképét egy albumba összefoglalva az E. K. tanács elnöki asztalán fogják őrizni. Fölkérjük azokat, a kik Kolozsvárt vagy Déván csoportképet készítettek a saját céljaikra, szíveskedjenek egy példányt a gyűjteménybe beküldeni.

Székykeresztúri gimnáziumunk építése ügyében az építető bizottság Kozma Ferenc elnöklete alatt e hó 19-én Kolozsvárt gyűlést tartott. Pákey Lajos műszaki tanácsos 2 tervrajzot terjesztett elő. Az I. szerint való építkezés 487.000, a II. szerint 430.000 koronába kerülne. Bizottság az anyagi helyzet kényszerítő hatása alatt az utóbbit fogadta el. Az Egyházi Képviselő Tanács e hó 17-én tartott ülésén a bizottság előterjesztése alapján be-

hatóan foglalkozott e kérdéssel. Felhívta Pákey L. tanácsost, hogy a bizottság által javasolt tervrajzot készítse elő részletesebben. Tegyen számítást, hogy 2 emeletes építkezés mellett nem kerülne-e kevesebbe az új intézet felépítése. Megbízást kapott arra is, hogy készítsen költségvetést, miszerint a mostani intézet a maga egészében minő költséggel lenne átalakítható megfelelő internátussá. E költségvetés készítésével szűk keretben mozgásra lett fölhíva. Mindezeknek benyújtása után tesz további lépést ez ügyben a főhatóság. Építkezésre csak 358.100 kor. áll rendelkezésre, fedezetlen még hozzávetőleges számítással az új intézet felépítésénél 71.900 K, az internátusnál vagy 20.000 K, együtt 91.000 K, tehát majdnem 100.000 kor. Az intézet építése, az internátus átalakítása együtt legalább is 450.000 kor. lenne. A főhatóság az új intézet számára a Papp János-féle telket 35.000 koronával vásárolta meg. Így tehát építkezési költségek és telekvásári ár: 485.000 kor. Nem csoda, ha a főhatóságnak ily összeg mellett való építkezés, aggodalmakat okoz. Azonban közös jóakarattal mellett remélhetőleg ez intézet építtetését rövid időn belül a főhatóság munkába veszi. Kérjük, óhajtsuk és várjuk — s.

Az E. K. Tanács újévi első gyűlése jan. 17-én tartatott. A főt. püspök úr kedves elnöki üdvözléssel nyitotta meg és kitaratást kért a tagoktól. Üdvözölte László Domokos ny. táblabíró új tagot, aki először jelent meg ebben a minőségében. Benne az E. K. T. szorgalmas munkással gazdagodott. Ezen

gyűlésen örvendetes tádomásul vettük, hogy az államsegély évi 30.000 koronával emelkedett, ámbár érezzük a mellőzés nyomait — A marosztkirályi egyház vagyonát a marosvásárhelyi keblbi tanács fogja kezelni jövőben a msztkirályi gondnokkal egyetértve. — Az E. K. T. értesítette a kereszturni gymn. tanárait, hogy a körü közgyűlésnek tagjai csak a választott egyháztanácsosok. — Keresztesi Dénes IV. éves theol. hallgató kijelöltetett a Sharpe alapítványra. — Az 1874-ben végzett osztály ezer koronát meghaladó konviktusi alapítványt tett. — Az Unitárius Közlöny szerkesztője 650 korona összeget adott be a dévai templomra. A gyűjtést tovább folytatja.

Változások a lelkészi karban. A főtiszt. püspök úr S-Köröspatakra kinevezte Székely Kelemen megválasztott lelkészjelöltet, beiktatása február 25-én lesz templomszenteléssel. Közre fogmüködni dr. Boros György egyh. főjegyző és József Lajos esperes. — *Boór* Jenő volt iklandi lelkész januárius másodnapján köszöntött be Sepsiszentkirályra. — *Pap* Gyula tarcsafalvi lelkészt megválasztotta az iklandi egyházközség s a főt. püspök úr kinevezte. — *Kiss* Sándor fűzesgyarmati lelkész a kolozsi egyházközség egyhangulag megválasztotta, a főt püspök úr kinevezte, állását közelebről elfoglalja.

A theologiai intézetben a félévi kolloquiumok januárius hónapban kielégítő eredménnyel tartattak meg. Az első évfolyam új hallgatói szép eredményre jögsítják az intézetet.

Házasság. Fűzesgyarmaton *Kiss* Sándor unitárius lelkész házasságot kötött öz. Bácsiné *Pap* Erzsébet urhölgygel. Papi áldásban részesítette az

új párt *Pál* Ferenc oklándi lelkész eh. körü jegyző.

Az amerikai egyesült államok elnöke Californiában utazott és San Franciscóban töltött egy vasárnapot. Rendes szokása szerint elment az unitárius templomba itt is. A lelkész az ajtóig az elnök elébe ment s bevezette és megmutatta a fenntartott helyet. Ez alatt a gyülekezet fennállott, valamint eltávozásakor is. Kiséréte is, természetesen vele volt a templomban. A lelkész egy pár szóval üdvözölte: Ma reggel nagy tisztesség ért minket, hogy az egyesült államok elnökével együtt imádkozhatunk. Taft elnököt senki sem hozta ide, Ő jött, mert vágyott itt lenni, mivel szokása minden vasárnap templomba menni ha otthon van, ha utazik valahol. Mi nagyon hálásak vagyunk iránta, nem annyira a nagy tisztességért, melyet kiválóan becsülünk, hanem főképpen azért, hogy vallásos meggyőződését nyíltan és bátran kifejezésre juttatja, hogy politikai meggyőződésével össze tudja egyeztetni vallásos hitét. Jól mondták róla, hogy őszinte nyíltságával előtérbe állítja felekezetének, melyet oly sokan félreértének, azokat a kiváló tulajdonságait, melyekkel az országban a jogot és igazságot mindenkinek lehet biztosítani.

Üdvözllet a várfalvi Dávid Ferenc Egyletnek. Bartók Géza várfalvi új lelkész megalakította Várfalván a Dávid Ferenc Egyletet 50 taggal és megkezdte a heti összejöveleket. Reméli, mi is reméljük, hogy még 50 tag csatlakozni fog s így a várfalvi lesz egyik legnépesebb fiókegyletünk. Üdvözöljük a vezért és a derék serget s biztosítjuk, hogy azon a csatateren a melyre kiléptek sok

szép virág terem s azok között leg-
szebb a győzelemnek az a virága, a
mely azt hirdeti, hogy magunkat vagy
is a vallással és erkölcsessel ellenkező
hajlamainkat győztük le.

**Karácsonfalvi „Erzsébet emlék”
és „igazgató tanító ünnepe”.** A ka-
rácsonfalvi unitárius egyházközség és
áll. el. iskola dec. hó 19-én magaszto-
san szép ünnepélyt tartott. Az áll. el.
iskola épületein és az unit. egyház-
község szép tornyán nemzeti lobogók
jelzették az egész község ünnepét.
Harangok szavára a Sionhegyi unitá-
rius templomot nagy közönség töltötte
meg s alkalmi ének után az egyház-
község lelkésze *Demeter Dénes* mon-
dott buzgó imát és nagyhatású, költői
színezetű egyházi beszédet «és láték
angyalt feljönni, kinek kezében Isten
pecsége» (Jel. VII. 2.) alapján az 1898.
szept. 10-én elhalt Erzsébet királyné-
ről. Szószékről leszállva lelkes beszéd
után, mint az áll. el. isk. gondn. el-
nöke átadta *Kelemen Lajos* tanítónak
az ig. tanítónak kineveztetéséről szóló
okmányokat. *Kelemen Lajos* meghatva
mondott köszönetet és ígéretet tett a
jövőre is lelki készségeiről. Az iskola
nevében a templom piacán *Benczédi*
Mózes énekv. tanító üdvözölte, míg az
egyházközség nevében *Szentpáli Sán-*
dor gondnok.

A templomban persely gyűjtés is
volt a hírlapírók nyugdíjintézete ja-
vára.

Istentisztelet végeztével az ünne-
pés a templom melletti Erzsébet em-
léknél folytatódott. Itt alkalmi beszé-
dek elhangzása után szavaltak: *Szent-*
páli Sándor, *Kelemen Mártha*, *Bálint*
Aron, *Bálint Dani*, *Szilágyi Sándor*,
Ráduly Mari, *Mármerki Eszter*, *Gaal*
Gyula, *Bálint Ferenc*, *Kelemen Imre*,

Tóth Juliska, *Barabás Anna* isk. nő-
vendékek. Valamint a közöket az isk.
énekkar töltötte be *Benczédi M.* tanító
vezetése mellett.

A disze; emlékmű az ősz dacára
is virágözönben volt, *Ürmössi S.* ka-
rácsonfalvi festőművész diszította.

— 00.

A jubiláris szám hatása. Az Uni-
tárius Közlöny f. évi első száma dr.
Ferencz József 10 pld. rendelt meg
egész évre szegény távollevő unitá-
riusok számára. Olvasóink értesitse-
nek, kinek küldjünk ingyen példányt.

A zsilvölgyi unitáriusok. Az uni-
tárius egyház kebli tanácsának érde-
kes ülése volt az egyik decemberi va-
sárnapon *Gothárd József* ny. kincstári
erdőfőmérnök, *Thoroczky uradalmi*
főerdész, egyházi főgondnok elnöklé-
sével *Jegyzőkönyvileg* örököltette meg
nevét *Roth Floris* eltávozott bánya-
igazgatónak az egyházközség megal-
kulásakor tanusított jóindulatáért és
egyhangulag határozta el, hogy arc-
képét az építendő tanácsterem szá-
mára megszerzi. Hálával vette tudó-
másul az ülés, hogy a *Salgó-Tarjáni*
Köszénbánya R. T. helybeli érdemes
igazgatósa az egyházközség részére
önkéntes adókárpótlását kétszeresére
emelte föl. Ami azt mutatja, hogy en-
nek a tiszta magyar egyházközségnek
tagjai 1907 óta a társulat kötelékében
is kétszeresre szaporodtak. A templom
és lakásépítésnek már egy év óta szü-
nyegen levő kérdésénél örömmel vette
tudomásul a gyűjtés eredményét és
hogy az építés védnökeiül *Ferencz*
József unitárius püspök, *Székely Fe-*
renc igazságügyi miniszter és dr.
Gothárd Zsigmond, miniszteri taná-
csos urak kérték fel. Határozattá
lett, hogy a Karácsony ünnepi per-

selypénzek kizárólag a petrozsényi diákasztal céljaira adatnak. Végül pedig a kebli tanács alapítványt tett egy a helybeli főgimnáziumba járó unit. vallásu, jó magaviseletű szorgalmas tanuló megjutalmazására. Igy akarván az unit. szülők figyelmét fölhevíteni s serkenteni gyermekeinknek a gimnáziumba járattatására. Az unitárius egyházközség dolgairol tett ezen jelentés is egy kis kép a fejlődő és növekvő Petrozsény történetéből.

A Dávid Ferenc Egylet febr. 3. estélyére újból felhivjuk összes olvasóink érdeklődését. Kezdeté pontban 7 óraker a kollegium tornatermében.

A budapesti Dávid Ferenc Egylet febr. 1-én táncal egybekötött hangversenyt rendez, melyen háziasszonyok lesznek: Dr. Binder Emilné, Benedek Elekné, özv. Bogyay Kálmánné, Borbély Sándorné, dr. Boros Györgyné, Botár Jánosné, dr. Dániel Gáborné, özv. Derzsi Károlyné, Dimény Mózesné, Faluvégi Áronné, Farkas Árpádné, Ferencz Józsefné, Gmehling Hermanné, dr. Gothárd Zsigmondné, Gruz Albertné, Józán Miklósné, Józsa Mihályné, Kegler Ferencné, Kerekes Józsefné, dr. Korchmáros Kálmánné, dr. Kozma Jenőné, László Jánosné, Máthé Györgyné, dr. Mikó Ferencné, dr. Mikó Gáborné, dr. Molnár Jenőné, Nérei Ödönné, özv. dr. Pálffy Gyuláné, dr. Pálffy Mórné Pauspertl Károlyné, Perczel Ferencné, Pessi Jánosné, Péterfi Lajosné, Polgár Lipótné, Pünkösti Ferencné, Radicke Harryné, L. dr. Sándor Balázsné, dr. Székely Ferencné, Török Kálmánné, dr. Ürmössy Gyuláné, Wendler Irma.

Rövid hírek. Liverpool városban naponta 1460 vonat érkezik vagy indul. — Egy francia lap okos tanácsal

felel arra a kérdésre, hogy a dohányzásról hogy lehet leszoktatni az embereket: saját jó példánkkal. — Az amerikai unitáriusok az évi jövedelmeknek 3 százalékát költik külföldi vallásos misszióra.

Nabukadnezzar nagyon híres babiloni király volt. Ennek a királynak híres fényes palotáját a német kutatók kiásták a puszták homokjából és bámulva csodálják roppant nagyszerű alkotásait, melyekre Tyrus, Judea és Assyria leigázott népei hullatták arcuk verejtékét. A palotában 200 nagy terem van. A kapuk előtt vannak az istenek hatalmas szobrai. Hír szerint helyre akarják állítani Astarte istenasszony hatalmas kapuját a rajta volt bikát és a vörös meg két sárkányokat. Mindenik kapu más istennek volt szentelve.

A bajor sör dicsérete. A híres bajor sör hazájában minden száz újszülött közül harminc meghal egy éves kora előtt. Norvégiában is így állott a dolog ezelőtt harminc évvel, de miután a szeszes italok használatát csaknem teljesen elhagyták manálók száz közül csak hét kis gyermek hal meg. Ehez nem kell magyarázat.

Szerkesztői üzenetek. G. Zs. lelk. F—a. A kívánt számokból a jelölt példányt megküldöttük a b címre. A közzölt névsor egészen meglepő. Ha egy kisebb községből ennyien élnek a messi távolban, hányan lehetnek a 150 gyülekezetből kitelepedve olyanok a kikkel az unitárius központoknak semmi érintkezésük. Ezt a kis fáradságot minden új évkor vehetné mindenik lelkipásztor, mert bizony a ragadozó farkasok száma nagy s éhségemég nagyobb. Fogadják köszönetünket. — **Többeknek.** A két «vidéki» lapunk torzszalkodása nagy fájdalomat okoz

minden jó érzésű unitáriusnak, de lapunk nem szól bele. Igaza van: «Ez így nem jól van. Ha pártokra szakadunk elesünk, semmivé leszünk. — **U. L.** A legendáért köszönet. Sor kerül rá. Az első szám második oldalára fölhívjuk becses figyelmét. — **Többeknek**, a kik szivesek voltak lapunk jubileumáról megemlékezni egy vagy más uton, köszönetet mondunk. Lekötelezünk mindazok, a kik véleményt nyilvánítanak arról is, a mit szeretnének látni az Unitárius Közlönyben. Sokakhoz küldöttünk levelet irodalmi érdekekben. Már láttuk hatását de többen is vegyék figyelembe a főcél érdekében.

Kérdés. Hol laknak a következő t. egyleti tagok: Molnár András, Veisz Lajos mérnök, Lőrinczi Mózes p. ü. szemlész, Boór Károly?

Kérelem. Tisztelettel kérem mindazokat, akik a *Brassóban építendő unitárius templom* költségeire gyűjtőívet kaptak, hogy azt a gyűjtött összeggel *minél előbb* visszaküldeni sziveskedjenek. Brassóban, 1912. január havában. Veress György, unitárius lelkész.

Segesvárról. Az unitárius mozgalmak sorában nem csekély jelentőségű műsoros estélyt rendezett múlt év dec. 7-én a segesvári unitárius egyházközség, a kebelében építendő templom és paplak javára. *Haupt* Josefín zongorajátéka, *Tompa* Mariska szentágotai tanítónő Ábrányi Emilnek egyik költeményét szavalta. *Székelty* L. a kolozsvári unitárius főgimn. VIII. o. tanuló *Urr* Györgyike zongora kíséret mellett két énekdarabot énekelt. *Végh* Ferencné urnő zongorázott. *Józan* Miklós budapesti lelkész-esperes az evangélium és életéről tartott szabad előadást. A Sikó Rózsika és Juliska énekdüettje következett cigányzene kíséret mellett. Végül *Urr* Györgyike, az ottani polg. leányiskola zenetanárnője játszott zongorán kedvelt népdalokat. A minden egyes számában élvezetet és gyönyörűséget nyújtó műsort Nagy Béla helybeli lelkész zárta be az ő szives házi gazdához illő köszöntésével.

Aranykönyv.

Toroczkó „aranykönyvé“-ből.

(Folytatása az „Unitárius Egyház“ I. évf. 6. és a III. évf. 15. számaiban közlöttéknek.)

1. 1909-ben a) Kerekes Ferencz a saját nevéen álló alapítványhoz 300 koronát pótolta.

b) A „Toroczkói takarékpénztár“ közsükségekre „Jubileumi“ -alapon 200 koronás alapítványt létesít.

c) Vernes János, volt községi bíró és bresbyter emlékére

családja 300 koronás alapítványt tesz „Vernes János és neje Tób Judith-alap címen

d) Torocki Nagy Ilona a múlt évben adott 40 koronát 10 koronával pótolván — alapítványt tesz.

e) Özv. Babutzki Péterné, Ékárt Sára 200 koronás alapítványt tesz.

f) Marosujvárra került Botár Ferenc és Kerekes Anna szülők leánya Judith konfirmálása emlékére 10 korona congréterítőt ajándékoz.

g) Zsakó Sarolta konfirmálása emlékéül 35 korona értékű úrasztali takarót és kenyértakarót ajándékoz.

h) Ékárt Sándorné, Vernes Ilona édes anyja Rác Anna emlékére úrasztali takarót ajándékoz 25 kor. értékben.

i) Özv. Kriza Sára, házas fia elhalálózása emlékére husvétii úrvacsorai kenyeret és bort ajándékoz 30 korona értékben.

k) Némethné Bodolai Zsuzsa lelkeszné congré pohárterítőt ajándékoz 40 korona értékben.

l) Torockószentgyörgyi Ugrai Zsigmond r. kath. és neje Kelemen Anna ref., pünkösti úrvacsorai kenyeret és bort adtak 30 korona értékben.

m) Létay József járási számvevő házassági eljegyzése alkalmából sztmihálykori úrvacsorai kenyeret és bort ajándékoz 40 korona értékben.

n) Özv. Pál Simonné két fia házassága emlékére karácsoni úrvacsorai kenyeret és bort ajándékoz 40 kor. értékben.

o) Sári János és neje Pál Anna az általuk 1907-ben ajándékozott 850 korona értékű arany poháron 250 korona értékű módosítást eszközöltek.

2. 1910-ben: a) A közönség használatára szánt templomi énekes könyvek vételéhez pénzt adtak :

1. Almási Ferenc 4 kor., 2. Simon József 4 kor., 3. Botár János ig. 4 kor. 4. Czupor Ferencz ig. 2 kor., 5. Bartók Simon 2 kor., 6. Székely János 4 kor., 7. Kelemen Istók 2 kor., 8. Zsakó Mihály 2 kor. 9. Vernes Ferenc 2 kor., 10. Botár János sz. 2 kor., 11. Botár István 2 kor., 12. Kerekes István 4 kor., 13. Kriza József 2 kor., 14. Kerekes Ferenc 4 kor., 15. Kriza István 2 kor., 16. Bartha János 2 kor., 17. Botár János Simoné 2 kor., 18. Lázár Miklós 2 kor.

b) Husvétii úrvacsorai kenyeret adtak Botár János és neje Botár Anna 35 kor. értékben.

c) Pünkösti úrvacsorai kenyeret adtak Bartók Simon és neje Vernes Ilona 35 korona értékben

d) Szentmihálykori úrvacsorához kenyeret és bort ajándékoztak Botár János kőfaragó és neje Tóbiás Sára — 35 korona értékben.

e) Karácsoni urvacsorához kenyeret és bort adtak Lázár Miklós és neje Karaki Ilona 35 kor. értékben.

f) A folyó évben elhasadott nagyharang újraöntési költségeihez a legelső összeget, 26 koronát, itt nyaraló gyermekek „gyermek-színház“ játék alkalmával adták.

g) Harangöntési költségekhez 26 koronával járultak: Bartha Miklós műegyetemi hallgató és Balogh István közigazgatási gyakorlók az óvodai vizsga alkalmával rögtönzött táncvigalom jövedelméből.

h) Botár János főfelügyelő és neje Riemann Emilia egy szőszék és urasztali takarót ajándékoztak temetések alkalmára 300 kor. értékben.

i) A községi képviselőtestület Izabella kir. hercegnő 300 korona adományát, amit itt járása alkalmából a községi szegényeknek adott, ugyancsak a szegények számára alapítványként az egyház kezelése alá adta „Izabella alapítvány“ címen.

k) Botár Simon a Simoné 40 kor. adott harangöntéshez.

l) Özv Szabó Judith harangköltségekre 5 koronát.

m) Pozsgi Gergely marcsujvári afa a „szegény-alap“-hoz 5 koronát és az alamizsnás szegények számára 2 kor. t küldött.

3. 1911-ben: a) Karácsoni urvacsorai kenyeret és bort adtak: Pál András és neje 40 korona értékben.

b) Az 1910-ben újra öntött és újra szerelt harangok költségei fedezésére kölcsönzött 5000 korona visszafizetéséhez járultak: 1. Tőlünk távol élő, de velünk érző afiai, 50—50 koronát: Botár István áll. főnök Elesdről, Lipkayné Gál Ilona Budapestről, Király József építész Tordáról, dr. Balogh György ügyvéd Tordáról; 40 koronát Székely Ilona Bécsből; 30—30 koronát: Pál István postafőtiszt Kolozsvárról, Simon József körjegyző és presbiter Alsóaklosról, Botár János jbiró Kékesről; 20—20 koronát: Demény Endre Marosludasról, dr. Vernes István Brassóból, Botár János főfelügyelő Budapestről; 10—10 koronát: Pozsgi Gergely Marosujvárról, Györke Lajosné Kolozsvárról, Pál István főnök Apahidáról, ifj. Tóbis János Marosujvárról, Czupor Miklós aljegyző Naszódról, dr. Vámosy Zoltánné, itt nyaraló urnő Budapestről, Antoniné Petri Ilona Kolozsvárról; 5—5 koronát: Koronki János főnök Alsórákosról, Almási József Budapestről, Kriza Ferenc Kudsírról; 6—6 koronát: Tóbis Simon és neje Marosujvárról, Tóbis József és neje Marosujvárról; 2 koronát Vernes Vilma Alsójárából; 30 koronát Zsakó István Kolozsvárról.

2. Helybeli afiai 20—20 koronát: Botár István sz., Czupor Ferenc, Székely János piaczi, Klócza János, Simon András, Simon Sárika, özv. Vernes Istvánné B. A., Botár János sz., Király István kup., Almási Ferenc, Vernes József, Lázár Miklós, Vernes Fe-

renc, ifj. Király István, Zsakó Mihály, Kriza István 25., Kerekes István, Fülöp Sándor, Bartók Simon, Zsakóné Botár Sára, Kelemen Istók, Botár János ig., Székely Miklós, Botár Ferenc, dr. Fodor Mózes, Asztalos Gáborné, Simon Józsefné.

15—15 koronát: Bartha János, Kerekes József, Szabó Miklós, id. Kelemen Ferenc, id. Barabás János, Tóbiás István, Hercze István ökrös, Vernes István órás.

10—10 koronát: ifj. Both István, özv. Botár Andorné, Botár András, Bartha András, Simon Miklós B., özv. Balogh Györgyné, Balogh Gyula, id. Both István, Miklósi József, Kriza Gergely, Demény János, Pál András, Rác István, Pál József id., Pál József ifj., Kerekes Ferenc, Vajda József ifj., Lakatos Miklós id., Lakatos Miklós ifj., Simándi Andor, Király János nagy, Kriza József 12., Botár János kőf.

9 koronát: Székely Ferenc.

8—8 koronát: Csép József, Vernes Ferenc cipész, Szilágyi József, Katona János, Katona István, Hercze József Gergelyé, Almási István, Demény András és anyja, Péter István, Varga János, Szilágyi Gergely, özv. Vernes Jánosné, Karaki Márton, Péter József, Pap Miklós és leánya, Borbély Istvánné, Kerekes István Török, Botár János Ferencé, Ekárt Ferenc, Székely József, özv. Kriza Sára, Almási János.

7—7 koronát: Rác Ferenc és neje, Botár István és anyja.

6—6 koronát: Miklósi János, Vernes Judith, Vajda Márton, Veres György, Patányi Péter.

5—5 koronát: Szakács J. és Anna, dr. Balogh Elek Tordáról, Borbély Péter, Pál Simon, Váló István id., Vernes P. Andor, Mihácsa Miklós, Vernes József huszár, Móricz Gergely, Kriza János, Ékárt Sándor, Barabás János id., Geczi János, Karaki István, Vernes D. István, Hánes Simonné, Szabó Miklós ifj., Kriza András, Botár István, Lula Miklós, Babuczki Péterné, Molnár János kőm, Váló István, Tamás József ács, özv. Kelemen Ilona, özv. Tóbis Anna, özv. Klócza Sára, Demény József, Tővisi István.

4—4 koronát: Szakács Gergely, Szakács József és anyja, Vernes János Tóth, Váló János, Demény József és fia sik.. Székely Simon, Hercze József, Koronki Istók, Vernes János gyomros, Szakács József, Pál Ferencné özv., Tóbiás Simon, Péter György kocsi, Székely János, Székely János M., özv. Móricz Jánosné, Szakács Ferenc.

3—3 koronát: Pozsgi József, özv. Kelemen Miklósné, özv. Botár Sára dada, Hercze János Mitruj, Dukó János, Both Anna, Demény Ferenc csiz., Szabó Ferenc gadó, Nagy K. Ferenc, Csucsi János, Kelemen János, Demján János, Csép Ferenc, Szakács

Gergely, Lázár István, Szilágyi Borka, özv. Csép Anna, Simándi Geczi, Szilágyi János, Péter Lőrinc, Székely János köv., Pozsgai János, Borbély Ferencné, Balogh A, ifj. Borbély István, Koszta János, Kelemen István, Kelemen Jánosné, Kerekes Simon.

2—2 koronát: Havranek József, Szász Ferenc, özv. Lakatos Gecziné, Nagy Ilona, Tóth Miklós, Péter Lajos 1 kor. 40 f., Béla Vaszi, Berki József, Péter György, Simon Györgyné, id. Bózs Gergely, Béla Jakab.

1—1 koronát: özv. Pozsgai Ferencné, Csutak Lajos, özv. Lakatos Sára, Sándor László, Király Tóma, Botár Sára özv., Lula Péterné, id. Dorkó Geczi.

f) A folyó évben a nők Németh lelkésznek egy új palástot ajándékozván, az e célra gyűlt és a „Közlöny“ megelőző számában elszámolt összegből fenmaradott 10 koronával a pap és papné templomi padjára posztótakarót vettek.

A jelen közlemény főösszege 4650 kor. 40 fillér, melyért ez uton is lelki örömmel tolmácsolom egyházunk hálás köszönetét. Torockó, 1912. január 22.

Németh István, lelkész.

Nyilvános köszönet.

Toró Sándor ref. vallásu, ez idő szerint aradi kereskedő és neje *Schannen Gizella* rom. kath. vallásu, kevés ideig Székelydersben lakván, nem csak ez idő alatt tették magukat közkedvelté és becsültté, hanem eltávozásuk után is a legszebb emléket hagyták e nép szívében.

Azt a helyet, hová szerelmük egyik zálogát temették, bár azóta hónapok, esztendők ássák meg egymásnak sirját, híven őrzik emlékükbé ma is, azt az egyházat, mely a csöppségnek parányi helyet pihenőül adott és annak szolgálit, kik a hit és vigasz szavaival ott voltak a bánatban, szép emlékekkel tisztelték meg. Egy igazán szép, diszes és értékes szószéktakarót alándékoztak. A két darabból álló égszínkék bársony, arany rojttal szegélyezve. A nagyobbikon színesen himzett virágkoszoruban ezen fölírás van:

«TORO KLÁRA
EMLÉKÉRE.»

A kisebb darabon szintén gyönyörűen himzett virágkoszoruban az évszám:
1911.

A művészi izléssel s finom anyagból készült szószéktakaró értéke 120 kor.

Legyen Istennek áldása és kegyelme a velünk érező kegyes lelkeken, kedves gyermekeiken, fáradságos munkáikon. Székelydersi hiveinkben pedig ébressze Isten az áldozó erényt, hogy Istennek tetsző áldozatokkal is igyeksenek megbizonyítani keresztényvoltukat.

Sándor Gergely, lelkész.

Az egyesület pénztárába a múlt évi december hó 22-től a folyó évi január 24-ig rendes tagsági díjat fizettek: Csegezy Márton Beszterce, Tóth Mihály Kolozsvár, Vida Sándor Sepsiszlókirály, dr. Kozma Jenő Marosvásárhely, Székely László Déva, Ádám Sándor Orsova. Röschner Valeria Nagybánya 912-re, Székely Sándor Zernest, dr. Májay Dezső Budapest 912—913-ra, Fülep Mózes Kide 907 re, Nagy Júzsefné Kolozsvár 912-re, Csécs István Marosjára 907 911-re, Konc József Szilágycseh 911—912-re, Pilbák György Kolozs 909—912-re, Barabás Ilona Gyalár, Percelné Kozma Flóra, Percel Ferenc, Percel Flóra Budapest 912-re, Bényi Józsefné Alsókápolna 907—11-re, dr. Albert Áron, dr. Albert Áronné Hosszszuaszó, Albert István Székelyudvarhely 911-re, Csiky Viktorné Torokósztygyörgy 908—911-re, Kisgyörgy Tamás Bölön 911-re, Farkas Viktor Dés, 910—912-re, Sárdi Lőrinc, Unitárius Kollegium Könyvtára Kolozsvár 912-re, Friedmann Adolf Kolozsvár 908—912-re, Varga Dénes Torda 911-re, Májay Béla Wien 912-re, Halmágyi Károly Tordatur 007—912-re. — Előfizetői díjat fizettek: Márkus Ferenc Marosvásárhely 911—912-re, Szigethy Cs. Miklós Kolozsvár, Lőrinczy Dénes Szentábrahám 912-re, özv. Pálfi Jánosné Csegez 911-re, dr. Székely Ferenc, dr. Székely Aladár Budapest 911—912-re, Hackler Arthur Sopron, Sándor Jenő Görgénysztimre, özv. Végh Józsefné Békésgyula, Csiky Farkas Magyarszibenedek, Sándor Mózes Székelyudvarhely, Gál Ambrus Pozsony, Sinczky Géza Nagyszeben, Pap László Brassó, Orbók Lajos Héjjasfalva, özv. Vitályos Albertné Székelykeresztur, Mikó Lajos, Mihály Zsigmond Vác, dr. Zsakó Andor Vizakna, Székely Sámuel Szamosujvár, Szénássy Ferencné Dés, Szegedi Árpád Budapest, Benedek Lajosné Nyárádszereda, Somkereké Elek Szék, dr. Jancsó Ödön Marosujvár, dr. Molnár Jenő Budapest 912-re, Fekete Lajos Selmecebánya 911—912-re, Baranyai Pál Bágyon 912-re (félévre), Tóth Albert Bonchida 912-re (félévre), Csegezy Pál Lugos, Gálfi Tamás Semesnye 912-re. — Alapítói díjat fizettek: Csegezy Mihályné Albert Ilka Torda 100 kor., Raffaj András Abrudbánya 40 kor.

A keresztúrköri fiókegyesület pénztárába fizettek: Kovács Sándorné Zilahi, Gálfi Sámuel Székelykeresztur, Kálmán Mózes, Geréb Zsigmond Fiafalva 911-re, Kozma Miklós Fiafalva, Barabás Lajos, dr. Szolga Ferenc Székelykeresztur, Bőjthe Béláné Felsőfalva, 912-re, Pap Mózes Székelykeresztúr, Gyöngyösi Béla Magyarzsákod 911—912-e.

Az U. Közlöny költségeire ajándékoztak: id. Daniel Gábor Budapest 10 kor., dr. Székely Ferenc 40 f., br. P. Horváth Kálmán Felsőzsuk 50 kor., Tóth Mihály Kolozsvár 40 f., dr. Májai Dezső Budapest 6 kor., Tóth Albert Bonchida 3 kor. 80 f. Fogadják az egyesület köszönetét. Kolozsvár, 1912. január hó 24-én.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Telefon sz. 549. ☎ Elapítva 1860.

Gámán J. Örököse

könyvnyomdája

Koiozsvárt, Kossuth Lajos-u. 10. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség b. figyelmét felhívni a mai kor kívánalmainak megfelelőleg berendezett és villanyjáratú gépekkel ellátott

könyvnyomdámra

Költséget nem kimélve, könyvnyomdámat a legmodernebb betűfajtákkal és díszítményekkel gazdagítottam, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelőleg lehetek. Ezenkívül a legnagyobb áldozatokkal

== **hangjegyekkel** ==

rendeztem be. A közönség pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

Gámán J. Örököse.